Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor
Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links
Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

BERETNING

OM

FREDERIKSBERG SKOLEVÆSEN

FOR AARET 1912—13

FRA

SKOLEDIREKTØREN

1913
Frederiksberg Bogtrykkeri
Falkonerallé 11

Statens pædagogiske Studiesamling
København V.

Skolevæsenets Administration.

Skoledirektionen for Frederiksberg Provsti:

Stiftamtmand A. Dybdal (K.[1] DM.)
Stiftsprovst H. Hoffmeyer (R.)

Frederiksberg Skolekommission:

Etatsraad Joakim Larsen (R. DM.) Formand.
Sognepræst E. Albeck.
Trafikassistent J. F. N. Friis-Skotte.
Læge S. C. P. Nandrup.
Bager J. P. Nielsen.

Skoledirektør for Frederiksberg kommunale Skolevæsen:

Cand. theol. F. C. J. Thorbjørnsen.

Skoledirektørens Kontor er Mynstersvej 5, Kontortid 10—2.

Børnetallet. Efter Uddrag af de Skolelister, som ledsager Mandtalslisterne, udgjorde det *samlede Antal Børn i skolepligtig Alder i Frederiksberg Kommune* den 31. December 1912: **12 170.**

Heraf undervistes:

i Skoler i Kobenhavn	1 153	(507 Dr. og	646 P.)
i Kommuneskoler paa Frederiksberg .	8 386	(4 205 — »	4 181 —)
i anerk. Privatskoler » — .	2 490	(1 288 — »	1 202 —)
i Hjemmene og paa lignende Maade .	131	(63 — »	68 —)
uden Undervisning var	10	(5 — »	5 —)

Disse sidste var alle syge.

I de sidste Aar har Kommunens samlede Antal Børn i skolepligtig Alder fordelt sig saaledes:

	Skoler i Kobenhavn	Kommuneskolerne paa Frederiksberg	Anerkendte Privatskoler paa Frederiksberg	Undervisning i Hjemmene og paa lignende Maade	Uden Undervisning	I alt
31. Dec. 1907	1453	7365	2743	194	13	11768
— 1908	1391	7823	2798	121	9	12142
— 1909	1389	7951	2849	142	14	12345
— 1910	1393	8176	2718	170	14	12471
— 1911	1300	8341	2565	161	8	12375
— 1912	1153	8386	2490	131	10	12170
Procentvis:						
31. Dec. 1907	12,3	62,6	23,3	1,7	0,1	
— 1908	11.5	64,4	23,0	1,0	0,1	
— 1909	11.3	64.4	23,1	1,1	0,1	
— 1910	11.1	65,5	21,9	1,4	0.1	
— 1911	10,5	67,4	20,7	1.3	0 1	
— 1912	9,5	68,9	20,4	1,1	0,1	

Elevantallet. Foruden de 8 386 Born i skolepligtig Alder fandtes der den 31. December 1912 endvidere i Kommuneskolerne 260 Børn under 7 Aar, 358 over skolepligtig Alder og 382 fra København, i alt 9 386. (Omvendt søgtes de københavnske Kommuneskoler af 440 Børn, som var hjemmehørende paa Frederiksberg). I Gennemsnit har der i afvigte Sommerhalvaar været 9 392 og i Vinterhalvaaret 9 363 Børn i Kommuneskolerne.

Elevantallet stillede sig de foregaaende Aar saaledes:

	Elever hjemmehørende paa Frederiksberg			Elever hjemmehørende i København	I alt	Elever hjemmehørende paa Frederiksberg, i københavnske Kommuneskoler
	over skolepligtig Alder	i skolepligtig Alder	under skolepligtig Alder			
31. Dec. 1907		7365	277	274	7916	574
— 1908		7823	251	213	8277	554
— 1909	166	7951	338	265	8720	589
— 1910	236	8176	360	292	9064	600
— 1911	319	8341	286	340	9286	541
— 1912	358	8386	260	382	9386	440

Af- og Tilgangen ved de enkelte Skoler har været følgende:

(Se omstaaende Tabel).

Efter Hovedaarsagerne til Af- og Tilgangen stiller denne sig saaledes:

Tilgang ved Skoleaarets Begyndelse	Afgang ved Skoleaarets Slutning	Overskud
1 265	1 042	223
Tilgang fra andre Skoler	**Afgang til andre Skoler**	
540	697	÷ 157

Den samlede Forøgelse af Elevantallet bliver herefter 66.

	Børnetal d. 1. April 1912	Tilgang					Afgang						Børnetal d. 31. Marts 1913	Børnetal i Gennemsnit af Aaret
		Fra Hjemmet	Fra off. Skoler paa Frdbg.	Fra andre off. Skoler	Fra priv. Skoler	I alt	Til off. Skoler paa Frdbg.	Til andre off. Skoler	Til priv. Skoler	Udskr. ved Slutn. af skolepl. Alder	Døde	I alt		
Skolen paa Howitzvej	1079	154	24	83	6	267	30	135	5	151	1	322	1024	1062
Skolen paa Niels Ebbesensvej . .	995	126	21	53	12	212	44	58	22	103	1	228	979	984
Skolen paa Godthaabsvej	1225	178	36	74	8	296	21	68	10	191	1	291	1230	1228
Skolen paa Fuglevangsvej	856	87	39	36	4	166	30	50	6	103	2	191	831	841
Skolen paa Nyelandsvej	1070	137	33	62	9	241	46	74	4	131	1	256	1055	1075
Skolen paa Solbjærgvej	1017	128	6	41	2	177	45	41	2	110	2	200	994	985
Skolen paa Lollandsvej	941	149	38	36	3	226	34	65	6	79		184	983	981
Skolen paa Duevej.	1233	179	23	52	21	275	46	88	9	137	5	285	1223	1231
Skolen paa la Cours Vej . . .	837	127	90	29	9	255	14	50	4	21	3	92	1000	991
	9253	1265	310	466	74	2115	310	629	68	1026	16	2049	**9319**	**9378**

Til Sammenligning med de foregaaende Aar anføres nedenstaaende Oversigt:

	Børnetal den 1. April	Tilgang ved Skolealderens Begyndelse	Afgang ved Skolealderens Slutning	Tilgang fra andre Skoler	Afgang til andre Skoler	Overskud	Børnetal d. 31. Marts	Børnetal i Gennemsnit af Aaret
1907—08	7584	1282	946	717	776	277	7861	7838
1908—09	7861	1286	917	767	694	442	8303	8211
1909—10	8303	1314	919	632	616	411	8714	8676
1910—11	8714	1384	1029	685	731	309	9023	9005
1911—12	9023	1291	932	665	794	230	9253	9268
1912—13	9253	1265	1042	540	697	66	9319	9378

Skolebygningerne. Foruden de sædvanlige Vedligeholdelsesarbejder ved Skolebygningerne er der ved Duevejens Skole bleven fortsat med den forrige Aar paabegyndte Hovedistandsættelse i Forbindelse med Oliemaling af Vægge etc. Ved alle Skolerne blev Yderdørene forandret fra indadgaaende til udadgaaende Døre. Desuden er der indrettet en overdækket Legeplads for Drengene ved Skolen paa Howitzvej samt opført et nyt Gymnastikhus ved Skolen paa Fuglevangsvej.

Da det af Hensyn til Gymnastikundervisningen i Pigeklasserne i Kommuneskolerne var nødvendigt ved hver Skole at have 2 Gymnastiksale, og da saavel de nye som de ældre Skoler med Undtagelse af Skolen paa Fuglevangsvej efterhaanden havde faaet indrettet 2 Sale, vedtog Kommunalbestyrelsen i Mødet den 12. Februar 1912 at opføre et nyt Gymnastikhus ved nævnte Skole paa et Kommunen tilhørende Areal mellem Skolens Legeplads og Vinkelvej, og Arbejdet paabegyndtes i Juni 1912. Bygningen, der blev taget i Brug kort efter det nye Skoleaars Begyndelse, indeholder foruden Kælderrum til Kedelanlæg i Stueetagen Omklædningsrum, Redskabsrum og Gymnastiksal til Drengenes Gymnastikundervisning samt et Galleri. Paa 1ste Sal findes ganske tilsvarende Lokaler for Pigernes Undervisning. Desuden findes 2 mindre Lokaler, hvoraf det ene benyttes af Skolelægen. I Tagetagen er indrettet et Tegnelokale og Lokaler til Laboratorieundervisningen, begge med Garderoberum. Bygningen er opført med Façade af røde haandstrøgne Mursten paa en Sokkel af grovthugget Granit. Gesimsen er udført af Cementstøbning, Taget er dækket med almindelige røde, uglasserede Tagsten. Alle Etageadskillelser er udført brandfri af armerede Hulsten af Moler. Over de store Sale er udført Hennebiquedragere til Understøttelse af Loftet. Trapperne har støbte Betontrin med Metalslideskinner i Firkanten. Gulvene er i Salene og de to Tagklasser udført som Bræddegulv; de øvrige Lokaler er belagt med Linoleum. Trappereposer samt Drengenes Omklædningsrum er belagt med Terrazzo. Bygningen opvarmes med Damp, og der er indlagt elektrisk Lys. Salene er begge 18,83 m lange og har en Bredde af 9,81 m for Stuens Vedkommende og af 10,04 m for 1ste Sals Vedkommende.

Projekteringen og Udførelsen af Bygningstegningerne samt Tilsynet med Opførelsen er udført af teknisk Forvaltnings Bygnings-

afdeling. Ingeniørarbejdet er projekteret og udført under Tilsyn af samme Forvaltnings Maskinafdeling.

Det hidtil benyttede gamle Gymnastikhus er bleven nedrevet, og Pladsen udlagt til et beplantet Anlæg; ligeledes er beplantede Arealer udlagt mod Vinkelvej, Læskurene flyttet til henholdsvis østre og vestre Skel, og Skuret paa Pigernes Plads er forlænget med 1 Fag.

Kommunen besidder i sine 9 Skolebygninger følgende Lokaler: 225 Klasseværelser, 8 Tegnestuer, 7 Sløjdstuer, 18 Gymnastiksale, 3 Laboratorier og 7 Badeanstalter, foruden mindre Lokaler. Desuden findes 6 Skolestuer i Barakkerne.

Klasse- og Timetal samt Børnetal pr. Klasse. Antal af Klasser og Undervisningstimer ved de enkelte Skoler var følgende:

Skolen paa	Sommerhalvaaret								Vinterhalvaaret							
	Klasser						Frivillige Sprogtimer	I alt Timer	Klasser						Frivillige Sprogtimer	I alt Timer
	à 36 T.	à 33 T.	à 30 T.	à 27 T.	à 24 T.	à 21 T.			à 36 T.	à 33 T.	à 30 T.	à 27 T.	à 24 T	à 21 T.		
Howitzvej		10	16	3	6	4	18	1137		10	15	3	6	6	18	1149
N. Ebbesensvej . . .		11	15		5	3	15	1011		11	15		5	4	15	1032
Godthaabsvej	11	9	14		5	4	12	1329	11	9	13		5	6	12	1341
Fuglevangsvej . . .	11	6	9	1	4	2	9	1038	11	6	9	1	4	3	9	1059
Nyelandsvej		10	16	4	6	3	18	1143		10	16	4	6	4	18	1164
Solbjærgvej		12	14		6	2	18	1020		12	13		6	4	18	1032
Lollandsvej		11	14		6	3	15	1005		11	14		6	5	15	1047
Duevej		13	20		6	4	21	1275		13	18		6	6	21	1257
la Cours Vej	8	10	10		4	2	9	1065	8	10	10		4	4	9	1107
	30	92	128	8	48	27		10023	30	92	123	8	48	42		10188
	333 Kl.								343 Kl.							

Altsaa har hver Klasse i Sommerhalvaaret faaet 30,1 Timers ugentlig Undervisning i Gennemsnit og i Vinterhalvaaret 29,7 Timer.

Børnetallet pr. Klasse var i Gennemsnit for Sommerhalvaaret 28,2 og for Vinterhalvaaret 27,3.

I Hjælpeklasserne for svagt begavede Børn fandtes ved Aarets Begyndelse 128 Børn. Tilgangen var 33 og Afgangen 51, saa at Skoleaaret sluttede med 110 Børn.

Elevantallets Fordeling mellem de enkelte Klasser stillede sig saaledes ved Midten af Skoleaaret:

Realklassen	84	0,9 pCt.
4. Mellemskoleklasse . . .	120	1,3 —
8. Klasse.	95	1,0 —
3. Mellemskoleklasse . . .	146	1,6 —
7. Klasse	904	9,7 —
2. Mellemskoleklasse . . .	173	1,8 —
6. Klasse	1 164	12,5 —
1. Mellemskoleklasse . . .	189	2,0 —
5. Klasse	1 131	12,1 —
4. —	1 474	15,8 —
3. —	1 478	15,8 —
2. —	1 405	15,0 —
1. —	877	9,3 —
Hjælpeklasse	115	1,2 —

Det Antal Børn, som forlod Skolen efter Slutningen af den skolepligtige Alder, blev udskrevet fra følgende Klasser:

Realklassen	4,8 pCt.
4. Mellemskoleklasse	4,6 —
3. —	2,7 —
2. —	0,4 —
Afgangsklasse (7. og 8. Klasse)	53,5 —
6. Klasse	24,9 —
5. —	6,6 —
4. —	1,3 —
Hjælpeklasse	1,2 —

Undervisningsforhold. Til *Realeksamen* indstilledes 83 Elever, der alle bestod. Gennemsnitskarakteren var 5,22.

Til *Mellemskoleeksamen* indstilledes 116 Elever, hvoraf 114 bestod, 1 bestod ikke, og 1 mødte ikke paa Grund af Sygdom. Gennemsnitskarakteren var 5,02 (højeste Pointsantal 6,00 naaedes af 1 Elev).

Af de 114 Elever afsluttede 29 deres Skolegang med Mellemskoleeksamen; de øvrige fordelte sig saaledes, at 14 Elever optoges i de forenede Skolers Gymnasium, medens der for 71 oprettedes 4 Realklasser ved Kommuneskolerne.

Til *Optagelsesprøven til 1. Mellemskoleklasse* indstillede sig i Januar 1913 367 Elever (224 Drenge og 143 Piger), hvoraf 1 Dreng og 1 Pige fra Privatskolerne; 94 Elever (72 Drenge og 22 Piger) bestod ikke Optagelsesprøven; de øvrige 273 Elever (152 Drenge og 121 Piger) fordeltes i 10 Klasser (Skolen paa Fuglevangsvej 4 Klasser, Skolerne paa Godthaabsvej og ved la Cours Vej hver 3 Klasser).

Fra det kommunale Præliminærkursus, der oprettedes i August 1908 og staar aabent for alle i Kommunen hjemmehørende unge Mennesker under 17 Aar, som har haft Bolig her mindst 2 Aar og bestaar Adgangsprøven, har i alt 116 Elever bestaaet *Almindelig Forberedelseseksamen.*

Kursuset, ved hvilket der under Ledelse af Lærer, Translatør Chr. Jacobsen underviser 21 Lærere og Lærerinder, har Lokaler i Skolen paa Fuglevangsvej, og Undervisningen finder Sted fra Kl. 2 til Kl. 7 Eftm.

I Begyndelsen af Skoleaaret, fra April til Juli, har det haft 3 Hold Elever, fordelt i 6 Klasser, og i Resten af Skoleaaret 2 Hold, fordelt i 4 Klasser.

Af Hold I, som begyndte sin Undervisning i August 1910, indstilledes 39 Elever til Eksamen i Juni—Juli 1912. De 38 bestod med et Gennemsnit af 99 Points. (Til at bestaa fordres 65 Points). Det var første Gang, at Eksamen i Henhold til Ministeriets Tilladelse blev afholdt paa den Skole, hvor Kursuset har sine Lokaler; Kursusets Lærere eksaminerede, medens Karakteren i hvert enkelt Fag blev givet af 2 Censorer fra Eksamenskommissionen ved Universitetet

Hold II oprettedes i April 1911 med et Antal af 40 Elever, af hvilke 4 senere udgik, 2 paa Grund af Sygdom, 1 fordi der blev tilbudt ham en Kontorplads og 1 paa Grund af manglende Evner. Af dette Hold indstilledes der 36 til Eksamen i Marts 1913; de 34 bestod med et Gennemsnit af 91 Points, medens 2 maatte forlade Eksamen paa Grund af Sygdom (Mæslinger og Blindtarmsbetændelse).

Hold III, der oprettedes i April 1912, fik 48 Elever fordelt i 2 Klasser; i Aarets Løb maatte 2 forlade Kursuset paa Grund af Sygdom og 6, fordi deres Evner viste sig at være for ringe i de matematiske Fag.

Ved Aarets Slutning var Elevantallet i alt 76 (Hold II 36, Hold III 40).

Udgiften udgjorde i

1909—10 . . .	14 754	Kr.	71 Ø.
1910—11 . . .	12 639	—	71 —
1911—12 . . .	12 469	—	14 —
1912—13 . . .	14 700	—	50 —

De kommunale Fortsættelseskursus for unge Mænd og Kvinder indtil 22 Aars Alderen havde i Vinterhalvaaret 1912—13 deres 13de Undervisningshalvaar. Der meldte sig til denne Undervisning 626 Elever, 172 Mænd og 454 Kvinder (mod henholdsvis 591, 647 og 503 de tre nærmest foregaaende Aar). Af de anmeldte undlod 30 at møde, saa at Undervisningen begyndte med 596 (mod 567, 615 og 468 de foregaaende Aar), 163 Mænd og 433 Kvinder, der fordeltes paa 31 Hold: Almindeligt Kursus i Dansk, Skrivning og Regning 8 (4 for Mænd og 4 for Kvinder), Tysk 4 (alle blandede), Engelsk 4 (alle blandede), Bogføring 2 (1 for Kvinder og 1 blandet), Matematik 1 (blandet), Stenografi 1 (blandet) og kvindelig Husgerning 11 Hold. I Sprog, Bogføring og til Dels Husgerning blev de viderekomne skilt fra Begynderne. Husgerningsundervisningen fandt Sted i Fuglevangsvejens, Solbjærgvejens og Duevejens Skolekøkkener, og den øvrige Undervisning i Skolerne paa Nyelandsvej og Fuglevangsvej. Af Husgerningsholdene mødte 2 om Eftermiddagen, Resten om Aftenen ligesom de øvrige Hold. Til Husgerning mødte Eleverne 2 Gange om Ugen, til de andre Hold 3 Gange. For disse var Undervisningsdagene 63. Af de 39 Lærere og Lærerinder, der meddelte Undervisningen, havde 20 Ansættelse ved Kommunens Skolevæsen. Overlærer H. Hyge og Lærer A. Nicolaisen (med Assistance af Lærer K. Andersen Kjær) fungerede fremdeles som tilsynsførende Lærere.

Elevantallet er stadig nedadgaaende i Vinterens Løb, saa at det ved Undervisningens Begyndelse og ved Slutningen af hver af de 6 Maaneder udgjorde:

i 1909—10 . . .	468	464	457	425	400	378	373
1910—11 . . .	615	605	587	546	508	470	416
1911—12 . . .	567	551	530	504	456	404	368
1912—13 . . .	596	591	573	549	518	475	454

Afgangen, som i 1912—13 i det hele udgjorde c. 24 pCt. af det Antal, hvormed Undervisningen virkelig begyndte (mod 35, 32 og 30 pCt. de nærmest foregaaende Aar), var meget forskellig paa de enkelte Hold (Almindelige Hold 32 pCt., Sproghold 30 pCt., Stenografi-, Bogførings- og Matematikhold 10 pCt. og Husgerningshold 18 pCt.). Skolebesøget stillede sig omtrent som Aaret forud. Nedenstaaende Oversigt viser Forsømmelserne i de 4 sidste Aar i pCt. af Skoledagene:

	Mænd		Kvinder	
	i alt	efter Fradrag af Sygdom	i alt	efter Fradrag af Sygdom
1909—10	8,6	5,6	7,9	3,7
1910—11	11,4	6,5	10,3	4,1
1911—12	10,8	6,6	11,6	5,2
1912—13	12,5	5,4	12,0	4,8

Af de Elever, som mødte den 1. Oktober, fik 41 Friplads, medens de resterende 555 hver betalte 3 Kr. i Skolepenge.

Skolens Udgift udgjorde:

	i alt	efter Fradrag af Skolepengene
i 1909—10 . . .	12 481 Kr.	11 182 Kr.
1910—11 . . .	12 942 — 67 Ø.	11 232 — 67 Ø.
1911—12 . . .	12 555 — 26 —	10 989 — 26 —
1912—13 . . .	12 714 — 88 —	11 049 — 88 —

Den af Kommunen støttede *tekniske Skole* for Haandværkslærlinge og Svende, som har Lokaler i Howitzvejens Skole og i de Classenske Boligers Asylbygning, havde 296 Elever. Skolens Indtægter var: Skolepenge 2 488 Kr., Statstilskud til Driften 4 200 Kr., til Afholdelse af Foredrag 375 Kr. og til Fripladser og Understøttelse til 8 uformuende Elevers Uddannelse paa Dagskolen for Malere 600 Kr., Kommunens Tilskud 2 100 Kr. (samt gratis Lokaler og Belysning), Tilskud fra Amtsskolefonden 200 Kr. og fra »Det Rejersenske Fond« 200 Kr.

Medens de forannævnte mere eller mindre *retarderede* Børn har været anbragt i Hjælpeklasser i selve Skolen, har Skolevæsenet betalt for Undervisning af 1 Barn i Aandssvageanstalten paa Gl. Bakkehus samt for 1 tungthørende og 1 talelidende Barn i Abnormskoler. Paa Statens Institut for Talelidende har 5 Børn gennemgaaet et Helbredelseskursus for Stammen.

Fra *Børnenes Bogsamlinger*, der tilsammen tæller 9 210 Bind, er der sket 32 689 Udlaan til 3 569 Børn. Disse har bidraget 544 Kr. 43 Ø., Kommunen 1 350 Kr.

Den pædagogiske Censor ved Biografteatrene, Lærer A. Nicolaisen, har aflagt 435 Besøg i disse, forbudt 97 Stykker for Børn og faaet bortklippet enkelte Partier af 109 Stykker.

Skolebesøget.

Skoleforsømmelserne, fordelt paa hele Børnetallet og beregnet i Procent af de skolepligtige Dage, har udgjort:

	I alt	efter Fradrag af Sygdom
Skolen paa Howitzvej	5,1	0,6
— » Niels Ebbesens Vej. .	4,2	0,2
— » Godthaabsvej	4,6	0,4
— » Fuglevangsvej	4,1	0,4
— » Nyelandsvej	4,8	0,4
— » Solbjærgvej	4,2	0,2
— » Lollandsvej	3,8	0,2
— » Duevej	3,9	0,3
— » la Cours Vej	5,4	0,4

I Skolebøder idømtes 70 Kr. 10 Ø. for 109 Dages Forsømmelser af 19 Børn. Af dette Beløb betaltes 36 Ø. For Restbelobet er indsendt Restanceliste til Amtet.

Af de *Legater*, der er knyttet til Kommuneskolerne, har 2 Drenge faaet Justitsraad C. Priemes og Hustrus Skolelegat (100 Kr.), 1 Pige Docent N. J. Fjords Legat (42 Kr.), 1 Dreng Enkefru P. M. Schulstads Legat (35 Kr.) samt 3 Drenge og 1 Pige Fabrikant C. A. Fejlberg og Hustrus Skolelegat (150 Kr. til Deling).

Følgende Oversigt viser Antallet og Fordelingen af de Skoleborn, som den 1. Maj var sysselsat ved *erhvervsmæssigt Arbejde* uden for Hjemmet. Børn fra Mellemskoleklasser og Realklasser er ikke medtaget. Den nye Ordning af Skoletiden, der traadte i Kraft 1. April 1911, gør det stadig vanskeligere for Børn at have erhvervsmæssigt Arbejde.

	Antal Skolebørn						I Procent af Børnetallet						Ved Mælkeforsyninger var beskæftiget
	Fabrikarbejde		Byærinder og lign.		I alt		Fabrikarbejde		Byærinder og lign.		I alt		
	D.	P.	D.	P.	D.	P.	D.	P.	D.	P.	D.	P.	
1908 . . .	52	22	613	292	665	314	1,7	0,6	17,1	8,7	18,8	9,3	81
1909 . . .	42	16	626	309	668	325	1,0	0,6	18,2	9,4	19,2	10,0	82
1910 . . .	43	40	631	255	674	295	1,3	1,2	18,3	7,1	19,6	8,3	83
1911 . . .	28	19	440	243	468	262	0,7	0,4	10,3	5,6	11,0	6,0	25
1912 . . .	29	12	485	211	514	223	0,7	0,3	11,4	4,6	12,1	4,9	25
1913 . . .	29	21	486	194	515	215	0,7	0,5	11,3	4,5	12,0	5,0	31

Børnenes Opførsel giver Anledning til følgende Bemærkninger: Skolernes *Internater* har været benyttet i 28 Dage til Anbringelse af 5 skulkende og vagabonderende Børn. Der *bortsendtes* i Løbet af Aaret 16 Børn (mod 6 forrige Aar), nemlig 12 af Værgeraadene, 2 af Fattigvæsenet og 2 af Foreninger. 3 af dem havde udvist daarlig Opførsel, de andre bortsendtes særlig paa Grund af uheldige Forhold i Hjemmet. For Retten tiltaltes 9 Børn (mod 12 forrige Aar), og til Værgeraad og Dommer blev der afgivet 43 Erklæringer (mod 45 Aaret før).

Sundhedsforhold m. m. I de 7 *Badeanstalter* i Skolerne paa Nyelandsvej, Fuglevangsvej, Lollandsvej, Howitzvej, Solbjærgvej, Duevej og la Cours Vej blev der tilsammen givet 91 095 tempererede Brusebade til Børn fra alle 9 Skoler. Af Drengeklasserne har i de enkelte Skoler fra 88,5 til 97,5 pCt. og af Pigeklasserne fra 80,7 til 91,8 pCt. af de tilstedeværende Børn benyttet Skolernes Badeanstalter. I Gennemsnit har hvert af de badende Børn faaet 13 Bade i Aarets Løb. Badningen besørgedes ved 2 Badekoner, 1 Bademester og 3 Skolebetjente.

Tespisningen af trængende Skolebørn med Middagsmad i Vintermaanederne fandt ligesom Aaret forud Sted alle 6 Søgnedage om Ugen og varede fra den 8. Januar til den 5. April, begge Dage medregnede. Børnene bespistes hveranden Dag med Mad fra Skolekøkkenet, hveranden med kogt Mælk, Kryddertvebakker og Smørrebrød. I alt bespistes:

i Vinteren	1907—08 . .	1 255	Børn	i 60	Dage	med	75 315	Portioner
—	1908—09 . .	1 600	—	i 98	—	»	156 758	—
—	1909—10 . .	1 663	—	i 85	—	»	140 110	—
—	1910—11 . .	1 610	—	i 81	—	»	131 938	—
—	1911—12 . .	1 647	—	i 76	—	»	125 932	—
—	1912—13 . .	1 695	—	i 70	—	»	119 490	—

Det Antal Børn her i Kommunen, som ved Indrømmelse fra Befordringsautoriteterne fik *fri Rejse med Jærnbaner og Dampskibe* til Udflugter i Sommerferien 1912, udgjorde 4 175 mod 3 642 Aaret forud. Lærerforeningen anbragte i alt 860 Børn, deraf 325 i private Hjem, 130 i Feriekolonier paa Stevns Højskole og 405 i 4 Feriekolonier, hver med 3 Ugers Ophold i Foreningens 2 Feriehjem i Kongsøre og Højstrup.

I Antallet af de ferierejsende Børn var indbefattet 260 kirtelsyge Børn, der anbragtes paa *Sanatoriet ved Høve.* I Maj 1912 havde Skolelægen undersøgt 395 Børn, der som kirtelsvage ønskedes anbragte paa Sanatoriet, men flere af disse Børn frembød dog slet ingen eller kun ganske ubetydelige Symptomer paa Kirtelsyge, saa at de disponible Pladser var tilstrækkelige til at skaffe alle dem Sanatorieophold, der for Alvor trængte dertil. Umiddelbart før Udsendelsen undersøgtes Børnene atter, for saa vidt muligt at forebygge at smitsomme Sygdomme indførtes til Sanatoriet. Sanatoriet blev benyttet i 2 Gange 6 Uger i Maanederne Juni, Juli og August, saaledes at 130 Piger blev anbragt i eet Hold og 130 Drenge i et andet. Husholdningen forestodes af Lærerinde ved Kommuneskolen Frk. Thora Møller med fornøden Assistance. Pigeholdet var under Tilsyn af 1 Lærerinde, 1 Lærer og 3 Sygeplejersker, Drengeholdet af 4 Lærere og 1 Sygeplejerske. Alle Lærerne var ansat ved Kommuneskolerne, og ligesom den førstnævnte Lærerinde udførte de deres Hverv uden pekuniært Vederlag. Børnene blev tilset af Læge H. I. Hansen i Asnæs, og der forefaldt

i Sommerens Løb ingen alvorligere Sygdomstilfælde; de havde fortrinligt Udbytte af Opholdet og vendte hjem med en Middelvægtforøgelse for Drengene af 1,89 kg og for Pigerne af 1,43 kg; den største Vægtforøgelse udviste en Pige paa $10^{3}/_{4}$ Aar, som ved Hjemkomsten vejede 5,7 kg mere end ved Udsendelsen; en Dreng i samme Alder udviste en Vægtforøgelse af 5,4 kg.

Den i Henhold til § 10 i Lov af 14. April 1905 om Foranstaltninger til Tuberkulosens Bekæmpelse oprettede Klasse havde et vekslende Antal Elever, dog aldrig over 8 *tuberkuløse Børn*, med deres egen Lærerinde. Af Udgifterne til denne Klasse blev de tre Fjerdedele refunderet af Statskassen. Klassen, der tidligere havde Lokale i den gamle Hospitalsbygnings Portnerbolig, er bleven flyttet til De Classenske Boliger, hvor der blev indrettet en Skolestue med tilhørende Garderoberum.

Den Undervisning af *syge Skolebørn paa Hospitalet*, der har fundet Sted ved en af Skolens Lærerinder siden 1900, har i sidste Aar omfattet 20 Børn.

Indtægterne af Skolevæsenets særlige Fond, der bestaar af Skolebøder og Renter af Fondens Kapital, er anvendt til at støtte *Skolerejser* med de ældste Klasser især til historisk interessante Steder. Der foretoges 32 Udflugter (til Helsingør, Hillerød, Roskilde, Jægerspris, Bornholm, Kullen og Malmø) med 1 087 Børn. Dette Antal fordeler sig paa 32 almindelige Klasser og 14 Mellemskoleklasser. Af de første rejste 778 af 905 Børn eller 85,9 pCt., i Mellemskoleklasserne 309 af 341 Børn eller 90,6 pCt. Skolevæsenets Tilskud var 305 Kr. 04 Ø., hvilket i Gennemsnit bliver 6 Kr. 68 Ø. pr. Klasse og 28,7 Ø. pr. Barn.

Skolelægerne har ifølge den af dem udarbejdede udførlige Beretning virket efter i alt væsentligt samme Arbejdsplan, som er fulgt i de tre foregaaende Aar.

For Børnene i de i Aarets Løb nyoprettede 1. Klasser er udfærdiget Helbredskort paa Grundlag af Lægeundersøgelse paa Skolen og et af Hjemmene besvaret Spørgeskema, og det samme er søgt gennemført for alle de Børn, der i Aarets Løb er nyindskrevet i ældre allerede med Helbredskort forsynede Klasser.

Medens Helbredstilstanden hos ca. 35 pCt. af de i 1. Klasserne nyindskrevne Børn ikke gav Anledning til nogen Bemærkning, frembød de ovrige ca. 65 pCt. Skrøbeligheder af større eller mindre — overvejende dog ringe — Betydning. For 193 Børns Vedkommende (15,6 pCt. af de undersøgte) var imidlertid de forefundne Svagheder af saadan Art, at en særlig Overvaagen fra Skolelægens Side — i alle Tilfælde i de første Skoleaar — kunde være af Betydning. Ved Paategning paa Helbredskortet er Lærerpersonalets Opmærksomhed særlig bleven henledet paa disse Børn, og der er truffet Foranstaltning til, at de regelmæssigt et Par Gange aarligt bliver fremstillede for Skolelægen, selv om de ikke i Øjeblikket frembyder særlige Sygdomstegn.

Skolelægerne har som sædvanlig haft fast Træffetid en Gang ugentlig paa hver Skole, og ved disse Lejligheder er 787 Børn henvist til dem af Lærerpersonalet. 488 Sygdomstilfælde hos disse Børn henvistes til Lægebehandling. Til uregelmæssige Tider er saavel i som udenfor Undervisningstiden aflagt Inspektionsbesog i Klasseværelser og andre Skolelokaler og konfereret med Lærerpersonalet angaaende forskellige Forhold Børnene vedrørende.

Fra 1. April 1912 var Dr med. *Einar Lundsgaard* og Læge *Gustav Meldorf* bleven ansat som Skolelæger, saaledes at den førstnævnte fik Tilsynet med tre Skoler, den sidstnævnte med seks Skoler. Allerede midt i April blev Skolelæge *Meldorf* imidlertid ved Sygdom forhindret i at varetage sin Gerning, der derefter besørgedes af Dr. *Lundsgaard* som Vikar. Den 2. Juni 1912 afgik Skolelæge *Meldorf* ved Doden, og fra 1. Juli til 1. Oktober 1912 konstitueredes Dr. *Lundsgaard* som Læge ved samtlige 9 Skoler.

Fra 1. Oktober ansattes Læge *C. Heerup-Petersen* som Skolelæge for et ydre Distrikt omfattende Skolerne paa Godthaabsvej, Lollandsvej, Duevej og la Cours Vej, medens et indre Distrikt omfattende Skolerne paa Howitzvej, Niels Ebbesens Vej, Fuglevangsvej, Nyelandsvej og Solbjærgvej tildeltes Dr. med. *Einar Lundsgaard.*

Skoletandklinikken, Adilsvej 3, har fra 1. April 1912 til 31. Marts 1913 haft 231 Arbejdsdage med 776 Arbejdstimer. Af de 1 878 Børn, der den 1. April 1912 havde modtaget gratis Behandling overgik 1 316 (70,07 pCt.) til fortsat Behandling (1 284

til Behandling mod Betaling og 32 som Oversiddere i 1. Klasserne til gratis Behandling), medens 562 (29,93 pCt.) ikke ønskede Behandling mod Betaling. 1 491 Børn havde ifølge Bestemmelserne Ret til gratis Behandling, heraf blev 989 (66,33 pCt.) behandlede, medens Nægtelsernes Antal var 502 (33,67 pCt.)

Antallet af Behandlingerne har (Tallene i Parentes angiver Antallet henholdsvis for de betalingspligtige og for de gratis behandlede) været 5 924 (1 863 + 4 061), nemlig 2 913 (1 299 + 1 614) Tandfyldninger, 2 644 (436 + 2 208) Udtrækninger af Mælketænder, 24 (7 + 17) Udtrækninger af blivende Tænder, 55 (38 + 17) Tandrensninger, 267 (68 + 199) Rodbehandlinger og 21 (15 + 6) andre Behandlinger. Da Driftsudgifterne i samme Tidsrum var 4 008 Kr. 81 Ø., har Udgiften pr. Barn været ca. 1 Kr. 76 Ø. og pr. Behandling ca. 67 Ø. Foruden til den systematiske Behandling har Børnene til enhver Tid kunnet møde for at faa afhjulpet en øjeblikkelig Tandlidelse (»Nødhjælp«), og 82 Børn henvistes til saadan Hjælp. Af de til gratis Behandling indskrevne Børn har kun 30 (2,97 pCt.) vist sig fejlfri ved 1ste Gennemgang. For 39 Børn blev Behandlingstilladelsen taget tilbage. Da Afvisning for pediculosis capitis ophørte fra Oktober Maaned, er kun 27 Børn (1 Dreng og 26 Piger) bleven afvist.

Som følgende Oversigt udviser, stod Klinikken ved det nye Skoleaar, den 1. April 1913, med 2 099 Børn, der havde Ret til Behandling mod Betaling (1 Kr. pr. Barn), hvoraf 1 745 ønskede fortsat Behandling, medens Behandling blev nægtet for 354:

Antallet af de Elever, der 1. April 1912 overgik til Behandling mod Betaling	1 284	
Udgaaet af Skolen	53	
Slettet paa Grund af Restance	28	
Behandlingstilladelsen taget tilbage for .	19	
	100	
		1 184
Antal Børn, der i Skoleaaret 1912—13 havde Ret til gratis Behandling	1 491	
At overføre . . .	1 491	1 184

Overført . . .	1 491	1 184
Behandling nægtet for 482		
Behandlingstilladelsen taget tilbage for . 20		
	502	
	989	
Udgaaet af Skolen i Aarets Løb	74	
		915

Antal Børn, der 1. April 1913 havde Ret til fortsat Behandling mod Betaling 2 099
Ikke ønsket Behandling mod Betaling 354
Ønsket Behandling mod Betaling 1 745

Lærerpersonalet har i afvigte Aar undergaaet følgende Forandringer. Overlærer A. Bindslev blev udnævnt til Skoleinspektør og Lærer C. Dall til Overlærer. Lærerne C. Steffensen og P. Barlag og Lærerinderne E. Steffensen, f. Nybølle, og I. Havnløv blev afskedigede med Pension. Lærer A. Lund og Lærerinde S. Raaschou-Nielsen afgik ved Døden. Lærer A. Vinten blev udnævnt til Skoledirektør ved Gentofte kommunale Skolevæsen. Der blev oprettet 10 nye faste Embeder (4 for Lærere og 6 for Lærerinder) og 17 Personer fik fast Ansættelse. Der antoges 15 nye Lærere og Lærerinder dels til nyoprettede Klasser og dels til Erstatning for de afgaaede.

Den 2. April 1913 talte Lærerpersonalet 328 Medlemmer. Af disse var

121 fast ansatte Lærere,
168 » » Lærerinder,
13 Timelærere,
26 Timelærerinder.

Desuden findes der en til Undervisning af tuberkuløse Børn midlertidigt antaget Lærerinde og en fast Vikar ved hver Skole.

2 Lærerembeder og 1 Lærerindeembede var den 2. April ubesat.

Ved Skolevæsenet fungerer der foruden 2 Skolelæger og det ved Tandklinikken ansatte Personale endvidere en Økonoma (tillige Lærerinde i kvindelig Husgerning), 9 Skolebetjente, 1 Bademester, 2 Badekoner og 1 Varmemester.

Lærerpersonalets Tilvækst i de sidste Aar fremgaar af følgende Oversigt:

	Fast ansatte		Timelærerpersonale		I alt		Hoved-
	Lærere	Lærerinder	Lærere	Lærerinder	Lærere	Lærerinder	sum
2/4 1908	100	131	12	27	112	158	270
— 1909	103	137	20	30	123	167	290
— 1910	109	146	17	33	126	179	305
— 1911	117	160	15	23	132	183	315
— 1912	117	163	16	28	133	191	324
— 1913	121	168	13	26	134	194	328

Undervisningen besørgedes saaledes:

	Ugentligt Timetal			
	i Sommerhalvaaret		i Vinterhalvaaret	
	ved Lærere	ved Lærerinder	ved Lærere	ved Lærerinder
1907—08 . . .	3 659	4 380	3 744	4 493
1908—09 . . .	3 741	4 632	3 841	4 744
1909—10 . . .	3 998	4 845	4 069	5 041
1910—11 . . .	4 157	5 196	4 305	5 312
1911—12 . . .	4 186	5 410	4 277	5 615
1912—13 . . .	4 287	5 723	4 301	5 874

Paa Grund af Sygdom blandt Lærerpersonalet har Skolevæsenet afholdt Udgift til Vikariat i følgende Antal Timer (Tallene i Parentes angiver dette Antal udtrykt i Procent af Lærernes og Lærerindernes Timetal):

	For Lærere	For Lærerinder	I alt
1907—08 . . .	6 764 (4,5)	8 435 (4,7)	15 199
1908—09 . . .	4 908 (3,2)	7 829 (4,2)	12 737
1909—10 . . .	7 650 (4,1)	12 477 (6,3)	20 127
1910—11 . . .	6 221 (3,7)	13 340 (6,3)	19 561
1911—12 . . .	6 570 (3,8)	13 701 (6,2)	20 270
1912—13 . . .	6 168 (3,6)	13 080 (5,6)	19 248

Foruden de 27 Møder, som er holdt af Lærerraadene ved de enkelte Skoler, har det fælles Lærerraad i afvigte Aar været samlet 5 Gange, især angaaende Konfirmandundervisningens Forhold til Skolen samt Forslag om en Omordning af Hjælpeklasserne. Med Inspektørerne har Direktøren afholdt 6 Møder.

Kommunale Rejsestipendier til Lærerpersonalet blev i 1912 tildelt Lærerne A. G. Andersen (Frankrig — Sprog) og P. Jacobsen (Tysk-

land — Tegneundervisning) samt Lærerinderne A. M. Tvede og J. Sørensen (Tyskland — Sprog).

Lærerpersonalets Bogsamlinger talte ved Aaret Slutning 2856 Bind.

Lønningsforhold. Den 1. April 1913 fordelte det faste Lærerpersonale sig saaledes paa de forskellige Lønningstrin:

Skoleinspektørerne

6 à 4 400 Kr.
1 à 4 000 —
2 à 3 600 —
} foruden Bolig, Lys og Brændsel eller Godtgørelse derfor.

Overlærerne

9 à 4 200 —

Lærerne

35 à 3 600 —
12 à 3 200 —
14 à 2 800 —
15 à 2 500 —
14 à 2 200 —
7 à 1 900 —
6 à 1 600 —

Overlærerinderne

9 à 3 200 —

Lærerinderne

40 à 2 600 —
29 à 2 400 —
29 à 2 200 —
13 à 2 000 —
22 à 1 800 —
18 à 1 700 —
8 à 1 600 —

Udgifterne til Skolevæsenets Drift har udgjort

1907—08 . . . . 738164 Kr. 65 Øre mod bevilget 721340 Kr.
1908—09 . . . . 878361 » 75 » — — 762666 »

1909—10 . . .	956950	Kr.	19	Øre	mod bevilget	923512	Kr.
1910—11 . . .	995328	»	26	»	—	969564	»
1911—12 . . .	1078482	»	90	»	—	1045037	»
1912—13 . . .	1108806	»	81	»	—	1086018	»

Overskridelsen i 1912—13 hidrører fra følgende Aarsager:

For Lønningskontoens Vedkommende fra Lønningsforhøjelsen til Skolebetjentene, fra den betydelige Vikarudgift samt fra Forhøjelse af Tjenestealder. Merudgiften til Bygningsvedligeholdelse m. m. androg efter Fradrag af en særlig Bevilling til Asfaltlægning ca. 1 500 Kr. og til Skatter, Vej- og Vandafgifter 3 550 Kr.

Af den anførte Udgift er der i Henhold til Lov 27. Maj 1908 refunderet Kommunen 142 513 Kr. 03 Øre til faste Lærerlønninger, ifølge Lov 29. Marts 1904 10 725 Kr. 28 Øre til Vikarudgifter og efter Tuberkuloseloven af 14. April 1905 1304 Kr. 25 Øre til den særlige Undervisning af tuberkuløse Børn. Lærerpersonalets Sygekasser har refunderet 1316 Kr. til Vikarudgifter, og Foreninger og andre, som benytter Lokaler i Skolerne, 246 Kr. 68 Øre for Belysning. Endelig har Staten for kirtelsyge Børns Ophold paa Høve Sanatorium refunderet 10 218 Kr. 60 Øre.

Herved synker Kommunens Udgift til Skolevæsenets Drift i afvigte Aar til 946 493 Kr. 77 Øre. Fordeles denne Udgift paa Børneantallet i Kommuneskolerne (efter at man har fradraget Udgiften til Fortsættelsesundervisning og til Amtsskolefonden, som ikke vedrører de skolesøgende Børn) bliver den for hvert Barn 95 Kr. 26 Øre af Kommunen og 17 Kr. 57 Øre af Stat og Skolefond.

Den tilsvarende Udgift udgjorde		pr. Barn af Kommunen	pr. Barn af Stat og Skolefond
1907—08	668 398 Kr. 70 Øre	80 Kr. 78 Øre	8 Kr. 81 Øre
1908—09	755 247 » 14 »	86 » 83 »	14 » 86 »
1909—10	822 781 » 17 »	88 » 86 »	15 » 20 »
1910—11	852 154 » 86 »	89 » 23 »	15 » 76 »
1911—12	914 253 » 29 »	93 » 46 »	16 » 62 »

Privatskolerne. Fra Sommerferien 1912 nedlagdes Slomanns Skole, Jacob Danefærdsvej 3 og Frk. M. Skoglunds Skole, Falkonerallé 14. Ved Slutningen af 1912 fandtes der følgende 28 Pigeskoler i Kommunen.

	Antal Elever		Paa Frederiksberg i skolepligtige Alder	
	Dr.	P.	Dr.	P.
Frederiksberg Gymnasium (L. N. H. Otterstrøm), Hollændervej 5	515		301	
Henrik Madsens Skole, Filippavej 1	307		120	
Schneekloths Skole og Hertz's Forberedelsesskole (K. A. Schneekloth og J. M. Hertz), Værnedamsvej 13 A	584	1	222	
L. Clausens Realskole, Aaboulevard 21	46		24	
Frederiksberg Realskole (M. Iversen og H. T. Physant), Frederiksberg Allé 22	237		107	
H. Gregersens Skole, Ørstedsvej 65—67	262		128	
Frederiksberg Borger- og Realskole (S. Nielsen), Bredegade 6	110		71	
Fru Hedvig Baggers Skole, Vodrofsvej 56 A	10	5		
Frk. C. Bernths Skole, Rathsacksvej 7		56		46
Frk. M. Bobergs Skole, Priemesvej 3	13	212		120
Fru M. Clausens Skole, Aaboulevard 21		58		27
St. Josephs Søstrenes franske Skole, Frederiksberg Allé 17	1	194		112
Frk. Kruses Skole (Frk. L. Jensen), Frederiksberg Allé 16		525		227
Frk. J. Lerbech og Frk. S. Milos Skole, Ørstedsvej 7 B		185		101
Frk. L. Lerches Skole, Vodrofsvej 56		31		15
Frk. A. Tang Barfods Skole. Amicisvej 19		274		147
Frk. D. Nielsens Skole, Bredegade 7		100		81
Frk. E. Rasmussens Skole, Bille Brahes Vej 8		16		13
Frk. J. Sachmanns Skole, Allégade 6		50		43
Billes Forberedelses- og Realskole, Amalievej 20	157	131	80	75
Børnehjemmet Godthaabs Skole. Kongensvej 4	84	25	73	22
Frk. H. Hammers Skole. Godthaabsvej 20 C	13	21	8	14
At overføre	2 339	1 884	1 134	1 043

	Antal Elever		Fra Frederiksberg i skolepligtige Alder	
	Dr.	P.	Dr.	P.
Overført . . .	2 339	1 884	1 134	1 043
St. Mariæ Skole, Boyesgade 8	128	94	52	45
Frederiksberg Borger- og Realskole (A. Paulsen), Gl. Kongevej 139	89	96	46	56
Frk. Pechüles Skole, Roskildevej 91	8	28	1	3
Frkn. M. og N. Vendts Skole, Vinkelvej 3. . . .	16	40	9	25
Johannesskolen, Ørstedsvej 29	129	61	43	30
Den mosaiske Drengeskole, Johannevej 6	111		3	
	2 820	2 203	1 288	1 202